

стійно знижувався. У 2000 році, в порівнянні з 1995-м було скоєно майже на 10 тис. дорожньо-транспортних пригод (ДТП) менше, при цьому кількість загиблих зменшилась на 2,3 тис., а травмованих в автоаваріях – на понад 10 тисяч людей. Після прийняття змін і доповнень до Кодексу про адміністративні правопорушення, у 2001 році на автошляхах скоєно майже 35 тис. ДТП, в яких травмовано 38 тис. і загинуло 6 тис. осіб – це значно більше, ніж будь-коли [4].

Таким чином, адміністративно-правова діяльність Державтоінспекції України потребує подальшого удосконалення як в теоретичному, так і в практичному відношенні.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бандурка О.М. Управління в органах внутрішніх справ України: Підручник. -Х., 1998. -480 с.
2. Адміністративне право України /За ред. Ю.П. Битяка. -Х.: Право, 2000. -527 с.
3. Якимов А.Ю. Статус суб'єкта адміністративної юрисдикції и проблеми его реализации. -М.: ВНИИ МВД России, 1999. -199 с.
4. Дорожня війна початку 2000-х: попустимо віжки і понесе // Іменем Закону. -№ 16 (5300). -19.04.2002 г.

Надійшла до редколегії 02.10.2002

СЕЗОНОВ С.В., ПОКОТИЛОВ К.В. К ВОПРОСУ ОБ АДМИНИСТРАТИВНО-ПРАВОВОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ГОСАВТОИНСПЕКЦИИ

Рассматриваются функции Госавтоинспекции как составной части государственной системы управления в вопросах безопасности дорожного движения.

***

SEZONOV S.V., POKOTILOV K.V. TO QUESTION OF ADMINISTRATION-LAW FUNCTIONS STATEAUTOINSPECTION

The functions of Stateautoinspection are being considered as the constituent of governing the national system in questions of road movement safety.

УДК 349.6

Г.А. СИСУЄВА

Національна юридична Академія України імені Ярослава Мудрого

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ПИТНОЇ ВОДИ

Розглянуті питання нормативно-правового регулювання забезпечення якості питної води та стану питного водопостачання.

Дані контролю якості питної води поверхневих водоймищ України I та II категорій свідчать про забруднення їх неочищеними чи не доочищеними стічними водами. Наприклад, в ріки, водоймища, озера та ставки у 1995 році скидали стічні води 2794 об'єкти, з яких 1629 об'єктів скидали господарчо-побутові стічні води, 39,7 % яких зовсім не очищались, або з очищенням, що не відповідало санітарним вимогам, та 1187 об'єктів скидали промислові стічні води, 44,4 % яких не відповідало санітарно-гігієнічним вимогам внаслідок відсутності або неякісного очищення [1, с.25]. В останні роки в ряді областей України відмічається погіршення якості питної води за бактеріологічними і санітарно-хімічними показниками та невідповідність її державному стандарту "Вода питна", що пов'язане з погіршенням стану джерел водопостачання, незадовільним санітарно-технічним станом водопровідно-

каналізаційних мереж, частими аварійними ситуаціями на них, порушенням режиму експлуатації, а також відсутністю належної дезинфекції мереж водопостачання.

Водний кодекс України (далі ВК) від 1995 р. [2], з наступними змінами і доповненнями від 2000 року містить правову норму, в якій зазначено, що для оцінки екологічного благополуччя водних об'єктів та визначення комплексу водоохоронних заходів встановлюється екологічний норматив якості води, в якому наведені науково обґрунтовані значення концентрацій забруднюючих речовин та загальнофізичні, біологічні, хімічні і радіаційні показники якості води; при цьому ступінь забруднення водних об'єктів визначається відповідними категоріями якості води. Екологічний норматив та категорії якості водних об'єктів розробляються і затверджуються Міністерством екології та природних ресурсів

України і Міністерством охорони здоров'я України (ст.37). Якість води – це характеристика її складу та властивостей, що визначає придатність такої для конкретних видів водокористування. З поняттям якості води безпосередньо пов'язані питання правової охорони вод, адже більшість українців потребляє саме таку воду, а вона має значну ступінь забрудненості. Забрудненням води, згідно зі ст.1 ВК України, вважається надходження до водних об'єктів забруднюючих речовин. Однак, з розвитком промисловості річки почали виконувати роль не тільки джерел питної води, але й резервуарів для відходів, тому виникла потреба не тільки знезаражувати воду, а й додатково її очищати [3].

Саме тому важливим кроком у національному законотворчому процесі є прийняття 10.01.2002 р. Закону України "Про питну воду та питне водопостачання" [4], який конкретизує і деталізує принципові положення ВК України щодо питного водопостачання. Закон визначає правові, економічні та організаційні основи функціонування системи питного водопостачання, які направлені на гарантоване забезпечення населення якісною та безпечною для здоров'я питною водою. Сфера дії даного нормативного акту розповсюджується на усі суб'єкти господарювання, які виробляють питну воду та забезпечують нею міста, інші населені пункти й окремо розташовані об'єкти шляхом централізованого і нецентралізованого водопостачання, а також на органи виконавчої влади та місцевого самоврядування.

Одним із найважливіших принципів державної політики у сфері забезпечення якості питної води є принцип вільного доступу до інформації про якісний її стан, її джерел та систем питного водопостачання, порядок формування нормативів питного водопостачання та тарифів на послуги централізованого водопостачання та водовідводу. Зокрема, цей принцип цілком погоджується з положеннями Конституції України про гарантію кожному права вільного доступу до інформації про стан навколишнього середовища і якості харчових продуктів, а також права на її поширення [5]. Така інформація ніким не може бути засекречена. Слід додати, що Закон України "Про охорону навколишнього природного середовища" також містить правові приписи з цього питання [6, ст.9]. Згідно з даним нормативно-правовим актом, кожний громадянин України має право на безпечне для його життя і здоров'я навколишнє природне середовище й одержання повної та достовірної інформації про стан навколишнього природного середовища. Цей аспект деталізований у Наказі Міністерства охорони здоров'я України від 23.12.1996 року, яким були затверджені Державні санітарні правила і норми "Вода питна. Гігієнічні

вимоги до якості води централізованого господарсько-питного водопостачання" [7]. В Правилах передбачені гігієнічні вимоги до якості питної води, що визначають її придатність для питних цілей, епідеміологічну та радіаційну безпеку, нешкідливість хімічного складу і сприятливі органолептичні властивості.

Серйозним кроком на шляху до поліпшення ситуації в правовому регулюванні забезпеченні якості питної води є закріплення в Законі України "Про питну воду та питне водопостачання" гарантій прав споживачів в сфері питної води та питного водопостачання. Держава гарантує захист цих прав багатьма засобами, наприклад, забезпеченням кожної людини питною водою нормативної якості в межах науково обґрунтованих нормативів питного водопостачання в залежності від району та умов проживання, регулюванням та наглядом в сфері питного водопостачання.

У цьому ключі значним моментом є також нормативне закріплення обов'язку органів державної влади та місцевого самоврядування інформувати про якість питної води, відповідно з чим центральний орган виконавчої влади з питань житлово-комунального господарства кожного року готує та обнародує в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України, Національну доповідь про якість питної води та стан питного водопостачання, забезпечує зацікавлені органи державної влади, громадські організації, підприємства, установи, організації та громадян інформацією про випадки та причини забруднення питної води, порядок розрахунку тарифів на послуги централізованого водопостачання та водовідводу. У випадку, якщо питна вода за показниками має відхилення від показників державного стандарту, органи місцевого самоврядування інформують споживачів через засоби масової інформації про її якість та приймають заходи, пов'язані з запобіганням загрози здоров'ю людей. В Законі також зазначається, що державні стандарти на питну воду переглядаються один раз за п'ять років з метою врахування та впровадження новітніх наукових досягнень у сфері впливу забруднюючих речовин на здоров'я людей.

Таким чином зазначимо, що в сфері питної води та питного водопостачання здійснюється державний, виробничий та громадський контроль визначення відповідності якості питної води державним стандартам. Цьому контролю підлягає вода, призначена для задоволення питних та господарсько-побутових потреб на всіх стадіях її виробництва, а також об'єкти централізованого питного водопостачання, в тому числі очисні споруди, насосні станції, водопровідні мережі, пункти для розливу питної

води, інші об'єкти нецентралізованого питного водопостачання. Проте, стан справ в сфері контролю питного водопостачання ще далекий від досконалого. Так, за даними Національної доповіді про стан навколишнього природного середовища в Харківській області в 1999 р. [8, с.16-21], за період з 1995 по 1999 роки спостерігалась тенденція до зменшення забору води та її використання. Але, не зважаючи на таке значне зниження скидання забруднених стічних вод підприємствами комунального господарства у 1999 році, ця галузь продовжує залишатися найбільшим забруднювачем поверхневих вод. Основними причинами складної ситуації у комунальному господарстві є передача багатьох відомчих очисних споруд, які фізично застарілі та обладнання яких на протязі тривалого часу не обновлювалося у зв'язку з відсутністю фінансування, на баланс комунальних.

А завдання державного виробничого та громадського контролю саме і полягають у недопущенні експлуатації водного обладнання, що має відхилення від нормативно встановлених параметрів і стандартів.

З цього приводу зазначимо, що ефективність заходів щодо якісного забезпечення питною водою визначається, насамперед, обсягами та ефективністю контрольних-водоохоронних заходів із зменшення та нейтралізації негативного антропогенного навантаження на водні джерела, а не тільки розвитком систем водопостачання та забезпеченням відповідної якісної водопідготовки. Звідси, особлива увага має приділятися контрольним-правоохоронним заходам, пов'язаним з охороною вод від забруднення, засмічення та вичерпання. Ст.1 ВК України визначає забруднення вод, як потрапляння у водні об'єкти забруднюючих речовин, а забруднюючу речовину – як рідину, що привноситься у водний об'єкт у результаті господарської діяльності людини. При забрудненні вод шкідливими речовинами у них відбуваються зміни фізико-хімічного або біологічного характеру, складу температури, газового режиму, в результаті чого води стають непридатними для одного або декількох видів водокористування.

Усі забруднюючі речовини поділяються на побутові, промислові, від водного транспорту, лісосплаву, забруднення ядохімікатами, добривами, а також на поверхнево-активні і радіоактивні. На відміну від

забруднення, що відноситься до якості води у водних об'єктах, поняття "засмічення" характеризує якісний стан рік і водойм, і ним визнається внесення в води твердих (нерозчинних) виробничих і побутових відходів, у результаті чого погіршується гідрологічний стан водного об'єкта і створюються перешкоди для водокористування. Тому, на нашу думку, невірним є зазначення у ВК України про засмічення «яке привнесло сторонні матеріали у водні об'єкти, що негативно впливають на стан вод». Вважаємо за необхідне уточнити, що ці сторонні предмети і матеріали повинні бути лише твердими (нерозчинними) - в іншому випадку мова буде йти не про засмічення, а про забруднення водного об'єкта.

ЛІТЕРАТУРА

1. Охорона навколишнього природного середовища в Україні (1994-1995). -К.: Вид-во Раєвського, 1997. –95 с.
2. Водний кодекс України // ВВР України. -1995. -№ 24. -Ст.189.
3. Вживання води небезпечно для вашого здоров'я // Урядовий кур'єр. -№ 62. –2 квітня 2002.
4. Закон України "Про питну воду та питне водопостачання" № 2918-III від 10 січня 2002 р. // Офіційний вісник України. -2002. -№ 6. -Ст.223.
5. Конституція України // Голос України. -№ 138. –7 липня 1996.
6. Закон України "Про охорону навколишнього природного середовища" № 1268-XII від 25 червня 1991 року (із змінами та доповненнями) // ВВР України. –1991. -№ 41. -Ст.546.
7. Державні санітарні правила і норми "Вода питна. Гігієнічні вимоги до якості води централізованого господарсько-питного водопостачання" /Затв. Наказом Міністерства охорони здоров'я України від 23 грудня 1996 р., № 383 // Офіційний вісник України. -1997. -№ 16. -Ст.131.
8. Екологічна ситуація в Харківській області (по матеріалам Національної доповіді про стан навколишнього природного середовища в Харківській області в 1999 р.). -Х.: Харк. обл. орг. Всеукр. еколог. ліги, 2000. –37 с.

Надійшла до редколегії 13.09.2002

СЫСУЕВА Г.А. ПРАВОВОЕ РЕГУЛИРОВАНИЕ ОБЕСПЕЧЕНИЯ КАЧЕСТВА ПИТЬЕВОЙ ВОДЫ

Рассмотрены вопросы нормативно-правового регулирования обеспечения качества питьевой воды и состояния питьевого водоснабжения.

***

SYSUEVA G.A. LEGAL REGULATION OF QUALITY ASSURANCE OF POTABLE WATER

The problems of normative-legal regulation of quality assurance of potable water and condition of potable water facilities are reviewed.